

NEMIS VA INGLIZ TILLARIDA SANAMA JANRI MOHIYATI

Komilova Xabibaxon Zafarbek qizi, talaba

Andijon davlat chet tillari instituti

Phone: +998902068868

E-mail: khabibikomilova@gmail.com

Annotatsiya: Bu maqola ingliz, nemis va o'zbek tilidagi sanamalarni o'xshash va farqli tomonlarini tahlil qiladi. Sanamalar bolalarga sanashni o'rganishga, til ko'nikmalarini rivojlantirishga, xotira saqlashni yaxshilashga, motor koordinatsiyani rivojlantirishga yordam beradi. Shu boisdan, sanamalarni o'rganish, ularni amaliyotga tatbiq etish talim tizimidagi bajarilishi kerak bo'lgan muhim vazifalardan biridir. Ular bolalarni yangi so'zlar, jumlar va grammatik tuzilmalar bilan tanishtiradi. Sanamalar tilni o'rganish uchun samarali vosita bo'lib, ular yodlash nutqni kuchaytirish uchun zamin yaratadi. Sanamalar har bir tilda mavjud bo'lib, ularni ushbu maqolada o'zbek, ingliz va nemis tilidagi misollari bilan izlanish olib boriladi.

Kalit so'zlar: nutqiy rivojlanish, nemis tili, ingliz tili, sanamalar, so'z, nutqiy ravonlik, sanamalar, ta'lim tizimi.

THE ESSENCE OF THE COUNTING PANTING GENRE IN GERMAN AND ENGLISH LANGUAGES

Abstract: This article analyzes the similarities and differences between counting rhymes or counting panting in English, German and Uzbek. Counting rhymes help children learn to count, develop language skills, improve memory, and develop motor coordination. Therefore, studying counting rhymes and putting them into practice is one of the important tasks to be performed in the educational system. They introduce children to new words, sentences and grammatical structures. Counting rhymes are an effective tool for learning a language, memorizing them creates a basis for strengthening speech. Counting rhymes are available in every language, and this article will explore them with examples in Uzbek, English and German languages.

Key words: speech development, German language, English language, numbers, word, speech fluency, numbers, educational system, counting rhymes, counting panting.

СУТЬ ЖАНРА СЧЕТНОГО ПЫТАНИЯ В НЕМЕЦКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ

Аннотация: В данной статье анализируются сходства и различия чисел в английском, немецком и узбекском языках. Считалка помогают детям научиться считать, развивать языковые навыки, улучшать память, развивать координацию движений. Поэтому изучение считалки и применение их на практике является одной из важных задач, которые необходимо выполнять в системе образования. Они знакомят детей с новыми словами, предложениями и грамматическими

конструкциями. Считалки являются эффективным инструментом для изучения языка, их запоминание создает основу для укрепления речи. Считалки есть в каждом языке, и в этой статье мы рассмотрим их на примерах на узбекском, английском и немецком языках.

Ключевые слова: развитие речи, немецкий язык, английский язык, числа, слово, беглость речи, считалки, система обучения.

Kirish. Ingliz tilida “counting rhymes”, nemis tilida “Zahlreim” sifatida maktabgacha ta’lim va boshlang’ich ta’limda tizimida o’zining muhim o’rniga ega bo’lgan sanamalar o’zbek tilida ham o’zining o’rniga ega. Bolalarga ularni nutqini rivojlantirish, xotirasini kuchaytirish, matematik bilimlarni kuchaytirish maqsadida erta yoshidan orgatilgan sanamalar keyinchalik bolaning boshqa fanlardagi salohiyatining ortishiga ham o’z xissasini qo’shadi. Nemis va ingliz sanamalari o’zining qisqa, esda qolarli va bola rivojlanishida foydali bolgani uchun, ingliz va nemis bolalar adabiyotida, ko’plam sanama o’yinlarini uchratishimiz mumkin. Misol tariqasida ingliz bolalar adabiyotiga tegishli bo’lgan “There were ten in the bed”, “Once I Caught A Fish” va “Five Little Speckled Frogs” olishimiz mumkin. Ulardan “There were ten in the bed” nomli sanama bolalarda teskari sanash qobiliyatini shakllantiradi va matematik ayiruv ko’nikmasini rivojlantirishga yordam beradi:

There were ten in the bed
And the little one said, "Roll over, roll over"
So they all rolled over and one fell out
There were nine in the bed
And the little one said, "Roll over, roll over"
So they all rolled over and one fell out
There were eight in the bed
And the little one said, "Roll over, roll over"
So they all rolled over and one fell out
There were seven in the bed
And the little one said, "Roll over, roll over"
So they all rolled over and one fell out
There were six in the bed
And the little one said, "Roll over, roll over"
So they all rolled over and one fell out
There were five in the bed
And the little one said, "Roll over, roll over"
So they all rolled over and one fell out
There were four in the bed
And the little one said, "Roll over, roll over"
So they all rolled over and one fell out
There were three in the bed
And the little one said, "Roll over, roll over"
So they all rolled over and one fell out
There were two in the bed
And the little one said, "Roll over, roll over"

So they all rolled over and one fell out
There was one in the bed
And the little one said, "Goodnight"

Nemis sanama o'yinlari. Germaniyada sanamalar maktabgacha ta'lim va boshlang'ich ta'lim tizimining muhim va ajralmas qismidir. Ular bolalarga hisob-kitobni o'rgatish, til ko'nikmalarini rivojlantirish, xotira va muvofiqlashtirishni yaxshilash uchun ishlatiladi. Nemischa sanash qofiyalari odatda qisqa va diqqatga sazovor bo'lib, ular bolalar tomonidan oson eslab qolinadi. Ba'zi mashhur nemis sanoq qofiyalari orasida "Eins, zwei, Polizei" (Bir, ikki, politsiya), "Zehn kleine Zappelmänner" (O'nta kichik jingalak) va "Fünf Freunde sind wir" (Biz besh do'stmiz). Har bir qofiyaning o'ziga xos harakatlari va sanoqqa hamroh bo'lgan harakatlari bor.

O'qituvchilar o'z o'quvchilarini qiziqtirish uchun bu qofiyalardan turli usullarda foydalanishlari mumkin. Masalan, ular o'quvchilarning diqqatini qayta tiklashga yordam berish uchun dars boshida kirishib olish yoki darsdan biroz chalgituvchi vosita sifatida foydalanishlari mumkin. Ular, shuningdek, muayyan mavzularda, matematik hisob kitob darslarida, yangi tilni o'rgatish jarayonida, yoki lug'at o'rganish bilan bog'liq bo'lgan jarayonlarda sanamalardan foydalanib o'quvchilarda darsga bo'lgan faollikni oshirib darslarni yanada qiziqarli va interaktiv tarzda o'tkizishlari mumkin, sanamalarni dars rejalariga kiritish ham bolalar aqliy salohiyatini oshiruvchi vositalardan bo'lishi mumkin. Umuman olganda, nemischa sanash qofiyalari bolalarni hisoblashni o'rgatish va ularning til ko'nikmalarini yaxshilashning qiziqarli va samarali usulidir. Ushbu qofiyalarni ta'lim tizimiga kiritish orqali o'qituvchilar o'z o'quvchilarida umr bo'yi davom etadigan o'rganishga bo'lgan muhabbatni rivojlantirishga yordam berishlari mumkin. Mashxur nemis sanamalariga quyidagilar misol

bo'la oladi: 1) "Eins, zwei, Polizei" - Bir, ikki, politsiya. (Mashhur bolalar o'yini, unda bir bola politsiyachi bo'lib, hisoblash paytida boshqalarni quvib chiqaradi) 2) "Zehn kleine Zappelmänner" - O'nta kichkina odam. (Bolalar uchun harakat va harakatlarni o'z ichiga olgan sanash qofiyasi) 3) "Fünf Freunde sind wir" - Biz besh do'stmiz. (Do'stlik va hamjihatlik haqida sanash qofiyasi) 4) "Zwei kleine Wölfe" - Ikki kichik bo'ri. (Hayvonlar haqida sanash qofiyasi) 5) "Drei Chinesen mit dem Kontrabass" - kontrabasli uchta xitoylik. (Nemis tilini chet tili sifatida o'rgatishda tez-tez ishlatiladigan kulgili sanash qofiyasi).

Ulardan mashxur va bolalarga yoshligidan o'rgatiladigan deb quyidagi sanamani misol qilib bera olamiz:

Eins, zwei, Polizei

Eins, zwei, Polizei

Drei, vier, Grenadier

Fünf, sechs, alte Gags

Sieben, acht, gute Nacht 4x

Ja-ja-ja, was ist los, was ist das?

Ja-ja-ja, was ist los, was ist das?

Ja-ja-ja, was ist los, was ist das?
Ja-ja-ja, was ist los, was ist das?

Ja-ja-ja, was ist los?
Ja-ja-ja, was ist das?
Ja-ja-ja, was ist los?
Ja-ja-ja, was ist los, was ist das?

Ingliz sanamalari. Ingliz sanamalari asrlar davomida bolalar o'yinining bir qismi bo'lib kelgan va buning muhim sabablari bor. Bu oddiy, jozibali sanama kuylar yosh bolalarga hisoblashni o'rganish, til ko'nikmalarini rivojlantirish va xotirani saqlashni yaxshilashga yordam beradi. Sanama qofiya o'yinlari ko'pincha bog'cha guruhlarda yoki maktab sinf xonalarida ustozlar boshchiligida kuylanadi, va shu sababli bolalar navbat kutish, gal almashish va hamkorlik, birgalikda ishlash kabi ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Ingliz sanamalarini amalyotga tadbqiq qilishning afzalliklaridan biri shundaki, ular bolalarni yangi lug'at, jumla tuzilmalari va grammatik naqshlarni ochib beradi. Masalan, bolalar bog'chasining mashhur "One, Two, Buckle My Shoe" qofiyasi bolalarga 20 gacha hisoblashni o'rgatadi va qofiyali so'zlar tushunchasi bilan tanishtiradi. Yana bir misol "Five little ducks" bolalarni beshdan orqaga sanashga o'rgatadi va ayirish tushunchasi bilan tanishtiradi. Sanamalar, shuningdek, bolalarga raqamlarni qanday hisoblash va ob'ektlar yoki harakatlar bilan bog'lashni o'rganishga yordam beradi. Misol uchun, "Ten Little Indians" bolalarni o'ngacha hisoblashni o'rgatadi va har bir hindistonlik guruhdan g'oyib bo'lganligi sababli ularni ayirish tushunchasi bilan tanishtiradi. Xuddi shunday, "This Old Man" bolalarni barmoqlari yordamida o'ngacha hisoblashni o'rgatadi. Bolalarni sanashni o'rgatish bilan bir qatorda, sanamalarda foydalanish bolalardan matn va ritmni yod olishni talab qiladi, bu esa ularning xotirani saqlash qobiliyatini oshiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, qo'shiq va sanamalarni yodlash bolalarda ham, kattalarda ham xotirani yaxshilashi mumkin (Schellenberg & Weiss, 2013). Buning sababi shundaki, qo'shiqlar va sanamalarlar oldindan aytib bo'ladigan tuzilishga va ritmga ega bo'lib, bu esa ularni eslab qolinishni osonlashtiradi. Ko'pgina sanoq qofiyalari qo'l imo-ishoralari yoki harakatlarini o'z ichiga oladi, bu bolalarning harakat qobiliyatlari va muvofiqlashtirishni rivojlantiradi. Masalan, "The Hokey Pokey" bolalarni yo'nalishlarga rioya qilishga va harakatlarini musiqa bilan muvofiqlashtirishga o'rgatadi. Xuddi shunday, "Head, Shoulders, Knees, and Toes" bolalarni tana qismlarini aniqlashga va harakatlarini musiqa bilan muvofiqlashtirishga o'rgatadi.

Head, shoulders, knees and toes, knees and toes.
Head, shoulders, knees and toes, knees and toes.
and eyes and ears and mouth and nose.
Head, shoulders, knees and toes, knees and toes.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, sanamalardan foydalanish faqatgina darsni o'tkazishning qiziqarli usuli emas. Ular yosh bolalar uchun tilni rivojlantirish, xotirani saqlash va hisoblash ko'nikmalarini o'z ichiga olgan keng ko'lamli imtiyozlarni taklif

qiladi. O'qituvchilar ebolalar ta'lim dasturlariga sanamalarni kiritish orqali bolalarga qiziqarli, oson va foydalili tarzda muhim ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam berishlari mumkin. Shunday qilib, keyingi safar siz "Twinkle, Twinkle, Little Star" qo'shig'ini bolalar bilan o'rganayotganingizda, unutmangki, siz nafaqat bolangizni qiziqitirasiz, balki uning o'rganishi va rivojlanishiga ham yordam berasiz. Sanmalar yosh bolalar bilan ishlaydigan pedagoglar uchun qimmatli vositadir. Ular turli yo'llar bilan o'quv ish reja dasturlariga kiritilishi mumkin. Misol uchun, sanamalar davra o'yinlarini boshlashning ajoyib usullaridan biridir.. Ular bolalarga diqqatni jamlashga va kelgusi kunga tayyorlanishga yordam beradi. Hisoblash qofiyalaridan matematika darslarini kuchaytirish uchun ham foydalanish mumkin, ayniqsa asosiy hisoblash va qo'shish/ayirish ko'nikmalarini o'rgatishda. Bundan tashqari, qofiyalarni sanash uzunroq hikoyalarni ajratish va bolalarni qiziqitirishning qiziqarli usuli sifatida hikoya vaqtiga kiritilishi mumkin.

References:

1. Dumitrescu, M. L., & Nicolae, C. I. (2019). Counting-out rhymes in Romanian children's folklore: A study of form and function. *Journal of Folklore Research*, 56(1), 1-23.
2. Schellenberg, E. G., & Weiss, M. W. (2013). Music and cognitive abilities. In R. A. R. MacDonald, G. Kreutz, & L. Mitchell (Eds.), *Music, health, and wellbeing* (pp. 71-88). Oxford University Press.
3. "The History of Nursery Rhymes." *The Guardian*, Guardian News and Media, 17 Feb. 2014, www.theguardian.com/books/2014/feb/17/history-nursery-rhymes-mother-goose.
4. "The Benefits of Nursery Rhymes." *Education.com*, 2021, www.education.com/magazine/article/benefits-nursery-rhymes/.
5. "10 Classic Nursery Rhymes for Kids." *Parents*, Meredith Corporation, 2021, www.parents.com/toddlers-preschoolers/activities/playtime/classic-nursery-rhymes/.